

Lån till IMF

Sammanfattning

Finansutskottet tillstyrker Riksbankens förslag i framställningen 2011/12: RB5 om att riksdagen godkänner att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) på 6,7 miljarder s.k. särskilda dragningsrätter (SDR). SDR är IMF:s speciella valuta- och räkneenhet, och 6,7 miljarder SDR motsvarar ca 70 miljarder kronor.

Den svenska bilaterala krediten är en del av en större förstärkning av IMF:s utlåningsresurser, och hittills har 39 länder utlovat bilaterala lån till IMF på sammanlagt drygt 461 miljarder dollar.

IMF är enligt utskottets mening en mycket viktig global finansiell institution. Utskottet välkomnar därför förstärkningen av IMF:s resurser för att bl.a. säkra en eventuell ökad kreditefterfrågan till följd av bl.a. skuldkrisen i euroområdet.

Förslagen i två motioner om att riksdagen inte bör godkänna krediten till IMF avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns två reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet	4
Sammanfattning av Riksbankens framställning	4
Motionerna	6
Kompletterande information	6
Utskottets överväganden	8
Medgivande om kredit till Internationella valutafonden	8
Reservationer	10
1. Medgivande om kredit till Internationella valutafonden (SD)	10
2. Medgivande om kredit till Internationella valutafonden (V)	11
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	12
Framställningen	12
Följdmotionerna	12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Medgivande om kredit till Internationella valutafonden

Riksdagen medger att Riksbanken får ingå ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) på 6,7 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR). Därmed bifaller riksdagen framställning 2011/12:RB5 och avslår motionerna

2012/13:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V) och

2012/13:Fi4 av Erik Almquist och Johnny Skalin (båda SD).

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 15 november 2012

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Göran Pettersson (M), Pia Nilsson (S), Peder Wachtmeister (M), Jörgen Hellman (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Maryam Yazdanfar (S), Carl B Hamilton (FP), Per Åsling (C), Marie Nordén (S), Staffan Anger (M), Per Bolund (MP), Anders Sellström (KD), Ulla Andersson (V), Sven-Erik Bucht (S), Edip Noyan (M) och Johnny Skalin (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet

I en framställning till riksdagen (2011/12:RB5) föreslår Riksbanken att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) på 6,7 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR), vilket motsvarar ca 70 miljarder kronor. Framställningen är en följd av att IMF:s utlåningskapacitet behöver förstärkas för att täcka ett ökat utlåningsbehov till följd av bl.a. skuldkrisen i euroområdet.

Två motioner har lämnats med anledning av Riksbankens framställning, motion Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V) och motion Fi4 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD). I båda föreslås att riksdagen avslår Riksbankens begäran om kredit till IMF.

Sammanfattning av Riksbankens framställning

På grund av bl.a. skuldkrisen i euroområdet påbörjades i slutet av 2011 en diskussion om en ytterligare förstärkning av IMF:s utlåningskapacitet, initierad av bl.a. IMF-chefen Christine Lagarde. I december 2011 enades euroländerna om att tillsammans låna ut motsvarande 150 miljarder euro till IMF i form av temporära bilaterala lån.

Lite senare i december 2011 beslutade Riksbankens direktion att verka för att riksdagen skulle godkänna att Riksbanken fick möjlighet att låna ut upp till 100 miljarder kronor till IMF. Inför IMF:s vårmöten 2012 uttalade Riksbanken att man skulle verka för ett lån till IMF på motsvarande 10 miljarder dollar (ca 70 miljarder svenska kronor).

För att de länder som utlovat lån till IMF ska behandlas lika beslutade IMF i juni 2012 om ett standardavtal för lånen. I juni 2012 (i samband med G20-gruppens toppmöte) hade 37 länder, inklusive Sverige, utlovat bilaterala lån motsvarande 456 miljarder dollar.

Under sommaren har Riksbanken förhandlat med IMF om ett bilateralt lån på 6,7 miljarder SDR (särskilda dragningsrätter, IMF:s valuta- och räkneenhet), vilket motsvarar de ca 10 miljarder dollar som Riksbanken utlovade inför IMF:s vårmöten. Eftersom det handlar om ett långsiktigt åtagande från Riksbankens sida krävs enligt riksbankslagen (1988:1385) ett medgivande från riksdagen.

Några viktiga delar i avtalet redovisas i punkterna nedan:

- Låneavtalet är denominerat i SDR, och för Sveriges del gäller ett lånebelopp under avtalet på maximalt 6,7 miljarder SDR.
- Riksbanken har rätt att välja vilken av valutorna dollar, euro, pund och yen som lånas ut under avtalet. IMF har rätt att betala tillbaka lånet i antingen SDR eller kronor.

- Räntan på de medel som lånas ut till IMF utgörs av den s.k. SDR-räntan, vilken är en sammanvägd ränta (SDR-räntan uppgick i slutet av oktober till 0,09 procent).
- För att säkerställa att de bilaterala lånen endast används som en förstärkning av IMF:s ordinarie finansieringskällor (insatskapitalet och det nya lånearrangemanget [NAB]) har IMF endast rätt att utnyttja avtalet om IMF:s kvarvarande resurser i dessa källor understiger 100 miljarder SDR.
- Riksbankens åtagande att låna ut till IMF gäller i två år från det datum då avtalet undertecknats av båda parter. IMF har möjlighet att förlänga avtalet med ett år efter konsultation med Riksbanken och därefter ytterligare ett år med Riksbankens godkännande. Utnyttjandeperioden är därför fyra år, men avtalet är öppet för att finansiera lån som godkänts under utnyttjandeperioden men utbetalas efter att utnyttjandeperioden löpt ut.
- Om IMF utnyttjar avtalet kan fonden enligt huvudregeln låna medlen i högst tio år från lånetillfället. Med långgivarens godkännande kan dock återbetalningstiden förlängas med upp till fem år.
- Riksbanken kan begära en förtida återbetalning av utlånade medel om Sverige får t.ex. betalningsbalansproblem. Ett sådant beslut fattas av IMF efter beaktande av Sveriges skäl för begäran om återbetalning.
- IMF har rätt att låna under avtalet med Riksbanken för att betala tillbaka lån till en annan långgivare som begärt förtida återbetalning.

Riksbankens övervägande

Enligt Riksbanken är det aktuella kreditarrangemanget ett angeläget stöd för stabiliteten i det internationella betalningssystemet. Det är därför befogat att Riksbanken deltar i den temporära förstärkningen av IMF:s utlåningskapacitet. Riksbanken föreslår därför att riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om en kredit till IMF på 6,7 miljarder SDR (ca 70 miljarder kronor).

Åtagandet får ingen omedelbar effekt på Riksbankens balansräkning, enligt Riksbanken. Effekten uppstår först om och när IMF utnyttjar lånemöjligheten. I den situationen ökar Riksbankens fordran på IMF samtidigt som valutaservens minskar i motsvarande omfattning.

Riksbanken anger att om det skulle behöva tillföras medel till valutaservens för att möta åtaganden kan det ske på olika sätt. Riksbanken påpekar också att frågan om valutaservens storlek och sammansättning behandlas av en utredning som regeringen tillsatt. Utredningen ska lämna sitt betänkande under nästa år.

Motionerna

I motion 2012/13:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V) anser motionärerna att riksdagen inte bör godkänna Riksbankens begäran om ett bilateralt lån till IMF. Motionärerna hade gärna ställt sig bakom ett lån till IMF om Sverige samtidigt drivit linjen att de villkor som IMF ställer på sina låntagare ska vara av övergripande natur och att de själva ska få bestämma hur de ska förstärka sina offentliga finanser. Sverige driver dock ingen sådan linje, och därför kommer eventuella nya krediter att präglas av villkor med nyliberal slagsida i form av t.ex. krav på sänkta löner, privatiseringar, urholkade fackliga rättigheter och nedskärningar i de offentliga välfärdssystemen, dvs. villkor som liknar de som EU och IMF ställt för lån till bl.a. Grekland och Irland. Det är villkor som, förutom den oacceptabla fördelningsprofilen, har fördjupat och förlängt den ekonomiska krisen i euroområdet.

Även Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD) anser i motion 2012/13:Fi4 att riksdagen bör avslå Riksbankens begäran. Enligt motionärerna finns det flera olika problem och risker med avtalet. Det framgår t.ex. inte klart och tydligt hur länge åtagandet mot IMF gäller, vilket ökar risken för de svenska skattebetalarna. Dessutom ska eventuella förtida återbetalningar beslutas av IMF, och IMF kan även välja att använda det svenska lånet till att betala tillbaka lån till en annan IMF-medlem. Enligt motionärerna är det ett problem att Sverige så lättvindigt skjuter till så stora medel till ett organ som står långt bortom det svenska folkets kontroll och möjlighet till ansvarsutkrävande. Det är också ett problem att Sverige skjuter till resurser till IMF som sedan använder medlen för att utöva politiskt inflytande över folkvalda regeringar.

Kompletterande information

Hur lång är den maximala åtagandetiden i det bilaterala lånet?

Av Riksbankens framställning framgår inte helt klart hur långt åtagandet i det bilaterala lånet kan bli. Men enligt uppgifter från Riksbanken uppgår den tid som medlen under det aktuella avtalet kan vara utestående till 23 år. Det bygger på följande:

Unyttjandeperioden är enligt avtalet 4 år. Om IMF utnyttjar avtalet kan fonden låna medlen i högst 10 år, som kan förlängas med ytterligare upp till 5 år. Det ger en åtagandetid på 4 år + 10 år + 5 år. IMF kan dock utnyttja avtalet på den sista dagen i utnyttjandeperioden för utlåning till ett IMF-program på 4 år. Det ger då en maximal åtagandetid på 4 år + 4 år + 10 år + 5 år = 23 år.

Hur stora är IMF:s kvarvarande resurser?

Enligt avtalet får IMF endast låna under avtalet om IMF:s kvarvarande resurser för utlåning från andra finansieringskällor, dvs. insatskapitalet och utlåningsresurserna under NAB, understiger 100 miljarder SDR.

Med kvarvarande resurser avses det som i IMF betecknas Forward Commitment Capacity (FCC, framtida utlåningskapacitet). IMF redovisar varje vecka en uppdatering av sina finansiella aktiviteter, och i den uppdateringen redovisas också FCC. I mitten av vecka 43 uppgick FCC till 250,6 miljarder SDR, dvs. drygt 150 miljarder SDR över den gräns då IMF får börja låna från de aktuella bilaterala avtalen.

Hur stort är Riksbankens åtagande gentemot IMF efter det nya bilaterala lånet?

Vid halvårsskiftet 2012 uppgick Riksbankens samlade IMF-åtaganden till omkring 116 miljarder kronor. Om det nya bilaterala lånet godkänns ökar åtagandet till omkring 184 miljarder kronor, enligt uppgifter från Riksbanken.

Hur stora medel till IMF har utlovats inom det nya bilaterala låneavtalet?

Hittills har 39 länder utlovat bilaterala lån till IMF om drygt 461 miljarder dollar. Det är drygt 40 miljarder mindre än vad 2010 års bilaterala lån till IMF gav. Till skillnad från tidigare deltar t.ex. inte USA och Kanada i de nya lånen. USA utlovade då lån på 100 miljarder dollar och Kanada utlovade 10 miljarder dollar. Flera nya långivare har dock tillkommit, bl.a. Saudiarabien, Mexiko, Polen, Turkiet, Luxemburg, Sydafrika, Colombia, Filippinerna, Malaysia, Nya Zeeland och Cypern.

Utskottets överväganden

Medgivande om kredit till Internationella valutafonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att Riksbanken ingår ett avtal om en bilateral kredit på 6,7 miljarder speciella dragningsrätter (SDR) till Internationella valutafonden (IMF), motsvarande ca 70 miljarder kronor. Krediten är en del av en större förstärkning av IMF:s utlåningsresurser, och hittills har 39 länder utlovat bilaterala lån till IMF på motsvarande drygt 461 miljarder dollar.

IMF är enligt utskottets mening en mycket viktig global finansiell institution, och utskottet välkomnar förstärkningen av IMF:s resurser för att säkra en eventuellt ökad kreditefterfrågan till följd av bl.a. skuldkrisen i euroområdet.

Förslagen i två motioner om att riksdagen inte bör godkänna krediten till IMF avslås av riksdagen.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (V).

Finansutskottets ställningstagande

I december 2011 enades euroländerna om att låna ut motsvarande 150 miljarder euro till Internationella valutafonden (IMF) för att öka IMF:s möjligheter att säkra en eventuell ökad efterfrågan av krediter på grund av bl.a. skuldkrisen i euroområdet. Lånen ska ges i form av temporära bilaterala krediter.

Euroländerna uttryckte samtidigt en förhoppning om att andra länder skulle ge liknande lånelöften. Lite senare i december 2011 beslutade Riksbanken att verka för en svensk utlåning till IMF på upp till 100 miljarder kronor.

Vid IMF:s vårmöten i april 2012 träffades en överenskommelse om att förstärka IMF:s utlåningskapacitet. I samband med vårmötena uttalade Riksbanken att man skulle verka för svenskt lån på motsvarande 10 miljarder dollar (ca 70 miljarder svenska kronor). Hittills har 39 länder utlovat bilaterala lån till IMF om sammanlagt 461 miljarder dollar.

Riksbanken föreslår i sin framställning att riksdagen ska medge att Riksbanken ingår ett avtal med IMF om en kredit på 6,7 miljarder särskilda dragningsrätter (SDR), vilket motsvarar de 10 miljarder dollar (ca 70 miljarder svenska kronor) som Riksbanken utlovade i samband med IMF:s vårmöten.

Utskottet har inget att invända mot Riksbankens förslag utan medger att Riksbanken tecknar det bilaterala avtalet med IMF om en kredit på 6,7 miljarder SDR.

IMF är enligt utskottets mening en viktig institution i dagens globala ekonomi, och fonden spelar en betydelsefull roll i arbetet med att begränsa den finansiella oron och stabilisera det internationella betalningssystemet. Därför är det viktigt att IMF har tillgång till de resurser som krävs för att effektivt kunna hantera störningar och kriser i betalningssystemet. Att IMF är resursstarkt och effektivt har stor betydelse för den öppna svenska ekonomin, och utskottet välkomnar den pågående förstärkningen av IMF:s utlåningsresurser.

Utskottet vill kort kommentera IMF:s villkor för utlåning, som tas upp i motion Fi3. Inom IMF pågår en löpande reformering av lånevillkoren. Sommaren 2012 presenterade IMF en översyn av lånevillkoren från 2002-2011. Den övergripande slutsatsen i översynen är att IMF:s låneprogram och villkor blivit mer flexibla och mer anpassade till ländernas specifika situation och problem. Olika sociala utgifter har skyddats i programmen, och i vissa fall har de sociala utgifterna utökats. I vissa program har även investeringsutgifter skyddats för att främja det aktuella landets långsiktiga konkurrenskraft. I översikten konstateras dock att konstruktionen av programmen i länder med stora skulder i bl.a. euroområdet har varit särskilt utmanande, bl.a. på grund av de stora finansiella underskotten, den starkt försämrade externa positionen och risken för spridning till andra länder i unionen.

Enligt utskottets mening är det viktigt att IMF:s utlåning kombineras med villkor och övervakning, bl.a. för att länderna ska komma till rätta med sina problem och för att säkerställa att lånen betalas tillbaka. Det är också viktigt att IMF fortsätter att kontinuerligt se över utformningen av lånevillkoren och programmen för att göra dem mer effektiva.

Sammanfattningsvis anser utskottet att riksdagen ska godkänna att Riksbanken ingår ett avtal om en bilateral kredit på 6,7 miljarder SDR till IMF. Förslagen i motionerna Fi3 och Fi4 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Medgivande om kredit till Internationella valutafonden (SD) av Johnny Skalin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår Riksbankens förslag om lån till IMF. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Fi4 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD) och avslår framställning 2011/12:RB5 och motion

2012/13:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen inte bör godkänna Riksbankens begäran om att få ingå ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) på 6,7 miljarder euro, vilket motsvarar ca 70 miljarder kronor.

Enligt min mening finns det flera olika risker och problem med Riksbankens begäran.

Det är t.ex. oklart hur länge Riksbankens åtagande mot IMF ska gälla. Enligt framställningen är det också bara IMF som kan besluta om en eventuell förtida återbetalning av det lånade beloppet. Vidare kan IMF, enligt framställningen, använda det svenska lånet till att betala tillbaka lån till en annan långivare som har begärt förtida återbetalning.

Det är några av de faktorer som skapar stor osäkerhet kring lånet och som därmed ökar risken för svenska skattebetalare.

Enligt min uppfattning är det fel att Sverige så lättvindigt är berett att skjuta till stora resurser till en organisation som IMF som står långt bortom det svenska folkets kontroll och möjligheter att utkräva ansvar. Det är också fel att Sverige skjuter till medel till IMF som sedan använder medlen för att utöva politiska påtryckningar på folkvalda regeringar.

Med anledning av det som anförts ovan föreslår jag att riksdagen avslår Riksbankens begäran om att få ingå ett avtal om en kredit till IMF. Därmed tillstyrker jag motion 2012/13:Fi4 och avstyrker motion 2012/13:Fi3.

2. Medgivande om kredit till Internationella valutafonden (V) av Ulla Andersson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår Riksbankens förslag om lån till IMF samt tillkännager för Riksbanken som sin mening vad som anförs i reservationen om vilka förändringar IMF bör genomföra innan Sverige ger IMF lån. Därmed bifaller riksdagen motion

2012/13:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V) och

avslår framställning 2011/12:RB5 och motion

2012/13:Fi4 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD).

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen inte bör godkänna Riksbankens begäran om att få ingå ett avtal om en kredit till Internationella valutafonden (IMF) på 6,7 miljarder euro, vilket motsvarar ca 70 miljarder kronor.

Vänsterpartiet anser att insynen och genomlysningen av IMF:s verksamhet måste öka och förbättras. Vänsterpartiet anser också att IMF:s s.k. konditionalitet, dvs. de villkor som IMF ställer på låntagarländerna, måste reformeras i grunden. IMF:s villkor måste bli betydligt mer övergripande än vad de är i dag. Villkoren måste också utgå från att varje suverän stat själv ska bestämma inriktningen på sin ekonomiska politik och hur man ska stärka sina offentliga finanser.

Om Sverige hade drivit en sådan linje i IMF hade Vänsterpartiet godkänt Riksbankens begäran. Men Sverige driver tyvärr ingen sådan linje. Därför är det enligt min uppfattning rimligt att utgå från att de villkor som IMF kommer att ställa vid eventuella nya lån kommer att utformas i enlighet med de villkor som har ställts upp i samband med lånen till bl.a. Grekland och Irland. Villkoren för dessa länder har präglats av en nyliberal slagsida med krav på sänkta löner, privatiseringar, nedskärningar i de offentliga välfärdssystemen och urholkade fackliga rättigheter. Förutom att villkoren och kraven har haft en helt oacceptabel fördelningsprofil har de enligt Vänsterpartiet fördjupat och förlängt krisen i euroområdet.

Med anledning av det som anförts ovan föreslår jag att riksdagen som sin mening ger Riksbanken tillkänna vilka förändringar jag anser att IMF bör genomföra för att Sverige ska ge lån till IMF. Därmed tillstyrker jag motion 2012/13:Fi3 och avstyrker Riksbankens framställning och motion 2012/13:Fi4.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2011/12:RB5 Medgivande för Riksbanken att ge kredit till Internationella valutafonden:

Riksdagen medger att Riksbanken ingår ett avtal om kredit till Internationella valutafonden (IMF) med ett belopp om 6,7 miljarder särskilda dragningsrätter (cirka 70 miljarder kronor).

Följdmotionerna

2012/13:Fi3 av Ulla Andersson m.fl. (V):

Riksdagen avslår förslaget om att medge att Riksbanken ingår ett avtal om kredit till Internationella valutafonden (IMF) med ett belopp om 6,7 miljarder särskilda dragningsrätter (ca 70 miljarder kronor).

2012/13:Fi4 av Erik Almqvist och Johnny Skalin (båda SD):

Riksdagen avslår framställning 2011/12:RB5.